

Una nadala de Mossèn Cardona

per Pere Roca i Garriga

Des de l'angle de la Poesia -no ens posem ara en altres terrenys-, el tema del Nadal ha estat tractat, com prou sabem, en molt diversos tons. És natural que així sigui, i crec que senzillament ho hem de celebrar. La candorosa tendresa davant l'Infant Jesús que neix una nit crua d'hivern en l'imperfecte abrigall d'una cova o en el sòrdid context d'una establia ha inspirat la major part d'aquestes obres. D'altres consisteixen en una glossa teològica d'altura -densa i amb l'inevitable tribut a la retòrica- del "mysterium fidei" del Déu fet Home. D'altres, encara, n'hi ha de decididament frívols, en les quals el Misteri Nadalenc és un mer pretext per a divagacions profanes...

Potser no caldria dir que els poemes de la tendresa i el candor al voltant del Nen Jesús són els únics que han assolit efectiva popularitat. Tenen com ingredient bàsic el sentiment o la sensibilitat, aquella força que ens inclina a apropar-nos amb afecte al nadó, a la criatura feble que té fretura d'agombolament. Els cristians senzills -que són la immensa majoria dels creients escampats pel planeta- s'han fet seves les poesies d'aquesta mena i, de tant com els agraden i les assaborixen, se les saben de memòria. Són un suport molt valuós de la seva espiritualitat.

Com sabem, alguns d'aquests poemes han estat molt oportunament enriquits amb una melodia o tonada fàcil d'aprendre. De poemes per llegir i recitar, han passat a ser cançonetes que de seguida s'enganxen a l'oïda, la qual cosa ha coadjuvat decisivament a la seva difusió. Són els nostres Villancets o Nadales, els Villancicos dels castellans, els Noels dels francesos, els Christsmas carols dels anglesos, els Cantic del Natale dels italians, els deliciosos Wechnachtslieder dels alemanys, amb el seu popularíssim "Stille Nacht"... El repertori és d'una meravellosa riquesa.

Pel que fa a les "nadales" que cada any cantem davant del Pessebre -vull dir, doncs, les cançonetes nadalenes catalanes-, moltes de les quals, són anònimes o d'autor desconegut, es dona el cas que n'hi ha una, gairebé tan popular com "El Noi de la Mare", el "Desembre congelat" i el "Fum, fum, fum", que és, quant a la lletra, d'autor sabadellenc. Es tracta d'aquella que es coneix

Josep Cardona Sant Pau

pel títol d'"El bon Jesuset", el text de la qual és un poema de cinc estrofes original de Mossèn Josep Cardona, sacerdot que, nat a la vila de Cardona el 1871, exercí des de jove el seu ministeri a la nostra ciutat, on morí l'any 1934. Mossèn Cardona, a part de ser un dels millors oradors sagrats del seu temps, fou, en efecte, delicat poeta que es mogué dins la línia de Mossèn Cinto i que ens deixà una abundant i molt estimable producció. La composició a què em refereixo, l'escriu l'any 1896. Sota el títol de "Nadal" figura en el seu llibre "Endreces i Recorts", eixit de la Impremta Elzeviriana, de Barcelona, l'any 1903. La "Revista de Sabadell", de 25 de desembre de 1910, la reproduceix íntegrament amb el mateix títol, i sense cap esmena, a les seves pàgines.

A quin any li fou posada la melodia que convertia aquells versos en "villancet", és

cosa que no he pogut esbrinar, però sembla ser que fou cap a finals dels anys vint o a començaments dels trenta. El que sí sabem és que, com reporta Mossèn Camil Geis ("Diari de Sabadell", 4 de març de 1934), la melodia en qüestió és original de Mossèn Lluís Romeu i Corominas, eminent musicòleg i compositor vigatà, el qual, junt amb d'altres mestres com Nicolau, Llongueres, etc., enriqueix amb les seves composicions el repertori musical religiós del nostre país al llarg de les primeres dècades del segle. La poesia de Mossèn Cardona, acompanyada de la música de Mossèn Romeu, s'incorporà aviat, sota el títol d'"El bon Jesuset", al fons de cantúries populars nadalenes catalanes, i així és com la trobem en el "Cançonet de Nadal" del Foment de Pietat, llibret que, en totes les edicions que en conec -des de la primera, de l'any 1933, fins

MARCS I
MOTLLUPES

Berrocal

Gràcia, 140, baixos - Telèfon 725 8142

08201 SABADELL

a la desena, del 1956-, conté només setze cançons. Que en la selecció hi figuri la nada-
la de Mossèn Cardona, vol dir alguna cosa.

Com en totes les altres peces que conté, el llibret en qüestió ens dóna en notació musical, la tonada a què s'ha d'ajustar la lletra de la cançó, amb la distribució sil·làbica paral·lela del text de la primera estrofa i de la tornada. És de remarcar que, comparant la lletra d'aquesta composició de Mossèn Cardona tal com apareix en el "Cançoneret", amb la "Nadala" del llibre "Endreces i Recorts" (1903) i de la "Revista de Sabadell" (1910), es veuen petites variacions gramaticals (de lèxic i de sintaxi), a part de l'aplicació de la normativa ortogràfica fabriana. Les variants a què em refereixo són aquestes:

Es tracta, com podeu observar, d'esmenes molt lleugeres, però que tanmateix contribueixen a millorar la qualitat del text, respectant l'estructura i els imperatius rítmics de la poesia original. Seria interessant de saber si fou el mateix Mossèn Cardona qui féu l'operació aquesta de perfeccionament de la seva obra, o bé si es deu a una altra mà, que podria molt ben ser la que posà al dia, des del punt de vista ortogràfic, el text. Però la cosa, de moment, i fins que no s'hagin pogut examinar esborranys del nostre sacerdot poeta, ha de restar sense aclarir. Ben mirat, aquests detalls no afecten, com és obvi, el fons de la qüestió: la "Nadala", "El bon Jesuset" de Mossèn Cardona ha passat a ser patrimoni de la cultura religiosa popular del nostre país.

A "Endreces i Recorts"
i "Revista de Sabadell" diu:

"Nadala"
¡Quin temps! La neu y gebre
florit poliol
rey que'l cel l'anyora
Bon Joseph y Maria
per tot dú la fredor
Qui al diví Infant adora
¡Ay! com m'enamora.

Al "Cançoneret de Nadal" posa:

"El bon Jesuset"
Avui la neu i gebre
pobre poliol
Rei que el cel enyora
Josep i vós, Maria
per tot duen fredor
Qui el Déu Infant adora
Ai, tot m'enamora

NADALA

¡Quin temps! La neu y gebre
cobreix la terra arréu
quan en humil pessebre
ve al món el fill de Déu;
al front porta l'aurora,
té un sol á cada ullet.

¡Ay! ¡tot m'enamora
lo bon Jesuset!

Demunt de quatre palles
de florit poliol,
ve al món sense envolcalles,
sens faixa ni bressol:
es rey que'l cel l'anyora,
es Deu y's mor de fret.

¡Ay! ¡tot m'enamora
lo bon Jesuset!

Bon Josep y Maria
que l'adormiu cantant,
mostrau-me'l com somnia
el vostre ros infant;
sa cara enveja flora
son cor es d'angelet.

¡Ay! ¡tot m'enamora
lo bon Jesuset!

Pastors y pastoretas
que ofrenes li portau,
per entre vostres pletes
obriume pás, si us plau:
á l'infantó que plora
vull ferli un petonet.

¡Ay! ¡tot m'enamora
lo bon Jesuset!

¡Quin temps! La neu y gebre
per tot dú la fredor;
mes vora del pessebre
calor jo sento al cor.
Qui al diví Infant adora
s'escalfa aviadet.

¡Ay! ¡com m'enamora
lo bon Jesuset!

MOSSEN JOSEPH CARDONA Y AGUT

(A "Revista de Sabadell", de
25 de desembre de 1910)

Centre d'Informació,
Recuperació i
Promoció de la Ceràmica

L'ART DE LA TERRA
SALUT, 3 - SABADELL

Bon Nadal
i Felç Any 1988

Us desitja

MÚTUA SABADELLENCA

- Fundada l'any 1917 -

Illà, núms. 45-51 — Tel. 725 13 00
08202 SABADELL